



EN
BÄTTRE
VÄRLD



Skolmaterial FN-DAGEN 2015

Fira FN-dagen och FN 70 år med Svenska FN-förbundet

FN 70 ÅR



Fira med Svenska FN-förbundet

År 2015 fyller FN 70 år! Det är också året då FN:s nya utvecklingsmål kommer att skapas av världens ledare.

Inför FN-dagen den 24 oktober har Svenska FN-förbundet tagit fram ett nytt skolmaterial. Med materialet vill vi uppmuntra skolelever och lärare runt om i Sverige att fundera över vad FN gör och hur världen kommer att se ut i framtiden. Materialet innehåller berättelser om barn i världen som påverkas av FN:s arbete, samt fakta och diskussionsfrågor om deras situation. I materialet finns också en tävling där eleverna får skapa sin bild av framtidens värld. De vinnande bidragen kommer att publiceras i FN-förbundets tidning Världshorisont och på www.fn.se.

Välkommen att fira FN:s 70-årsdag och skapa er bild av framtiden!

FAKTA OM FN-DAGEN

FN-dagen firas den 24 oktober. Det datumet 1945 trädde FN-stadgan i kraft och FN bildades. Man kan alltså säga att FN-dagen är FN:s födelsedag. År 2015 fyller FN 70 år!

FN-dagen har firats sedan 1948. 1971 rekommenderade FN:s Generalförsamling att dagen skulle uppmärksammas av medlemsstaterna som en nationell högtidsdag.

FN-dagen firas i FN:s högkvarter i New York men även runt om i världen. Det är ett tillfälle att uppmärksamma, fira och reflektera över FN:s arbete.

Tips!

- Vad kan du om läget i världen? Testa dina kunskaper och utmana dina vänner med quizappen Världskoll, gratis i App Store och Google Play.
- Testa vem du skulle vara i ett annat land på www.varldskoll.se/jag-i-varlden.
- Se FN-förbundets filmer om flickors situation och om skolmatsprojektet i Etiopien, du hittar dem på www.fn.se/flicka och www.fn.se/skolmat. Där finns också diskussionsfrågor som ni kan arbeta vidare med i klassrummet.
- Hitta fler sätt att engagera er skola i FN-frågor på www.fn.se/skola. Där hittar ni också fler övningar för projekten Flicka och Skolmat.

TEMA SKOLMAT

ABERA OCH TEDDO

Abera och Teddo är kompisar. De bor i ett land som heter Etiopien som ligger i Afrika. Varje morgon promenerar de en timme för att komma till skolan. Ofta är det varmt och svettigt att gå så långt. Det är jobbigt också för att de inte har ätit någon frukost hemma. Deras familjer är fattiga och därför har de inte råd att äta frukost. Som tur är får Abera och Teddo gratis mat i skolan. Skolmaten kommer från Förenta Nationerna (FN) som är en organisation som arbetar för en bättre värld. Tack vare att många människor gett pengar får nu Abera och

Teddo mat varje dag. Klockan 10.30 äter de dagens första måltid. Det är gröt som de verkligen tycker om.

Både Abera och Teddo gillar skolan så mycket att de vill bli lärare.

- Jag vill jobba som lärare här i byn, säger Abera.
- Jag vill hellre flytta till en stor stad och vara lärare där, säger Teddo.

När pojkarna är hemma är deras uppgift att passa familjens kor. Fast egentligen vill de hellre spela fotboll, som är deras stora intresse.



FAKTA

- Nio av tio barn börjar skolan numera, år 1990 var det bara åtta av tio.
- 57 miljoner barn går inte i skolan alls.
- 66 miljoner barn går hungriga i skolan.
- I många fattiga familjer måste barnen stanna hemma från skolan och hjälpa till. Om barnen får gratis skolmat ökar chansen att de får gå i skolan.
- En skolmåltid kostar bara 2 kronor.
- FN ger 20 miljoner barn i 63 länder gratis skolmat.

FÖRKLARINGAR

- **FN, Förenta Nationerna** – bildades 1945 för att främja fred, utveckling och mänskliga rättigheter i världens alla länder.
- **Gratis skolmat** – FN har i flera decennier satsat på gratis skolmat som ett mycket effektivt sätt att få fler barn i fattiga länder att gå i skolan.
- **Näringsämnen** – i gröten som serveras i skolan finns extra mycket av viktiga näringsämnen som många barn i fattiga områden har för lite av i sin vanliga mat. Genom att de får i sig dessa vitaminer och mineraler minskar risken för att de ska bli sjuka.
- **Barnkonventionen** – antogs av FN år 1989. Barnkonventionen ger alla barn särskilda rättigheter, till exempel att få gå i skolan och att få utvecklas.

DISKUTERA

- *Hur tror du att det skulle vara att gå i skolan en hel dag utan att äta något?*
- *Varför tror du att FN väljer att hjälpa människor genom just skolmat?*
- *Varför tror du att det är vanligt att föräldrar väljer att skicka sina söner till skolan istället för sina döttrar?*

UNDERSÖK

Det är en mänsklig rättighet att få gå i skola och att inte behöva vara hungrig. Läs i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och i barnkonventionen och försök hitta rättigheter som handlar om detta.

Tipspromenad. På www.fn.se/skola/fn-forbundets-kampanjer-i-skolan finns tipspromenader om Skolmat att ladda ner.

TEMA FLICKA

KEDIGA ALI

Kediga Ali är 15 år. Hon bor i nordöstra Etiopien med sin mamma, pappa, syster och bror.

Varje dag föder 20 000 flickor under 18 år i utvecklingsländer barn, och varje dag leder graviditet till döden för 200 tonårsflickor.

Men det kommer inte att drabba Kediga. Kediga är med i en skolgrupp för tjejer i sin skola. Genom gruppen har hon fått kunskap om sina rättigheter och om hälsa. Hon har fått information om varför barnäktenskap och könsstympning är dåligt. Kediga och de andra i gruppen pratar också om sina tankar för framtiden och stöttar varandra att följa sina drömmar. Tillsammans blir de starka. I början var många föräldrar negativa till skolgruppen, men nu har tjejerna förklarat hemma och de flesta föräldrar tycker det är bra att deras dotter får vara med. Tack vare diskussionerna i gruppen har Kediga en tydlig plan för sitt liv.

– Jag vill bli läkare. Sen vill jag gifta mig efter att jag har tagit universitetsexamen och ha två barn.

– Jag skulle aldrig könsstympa mina barn. Jag har lärt mig mycket och jag vet att det är dåligt av flera olika anledningar. Det görs ofta med smutsiga redskap som kan smitta barnet. Sen när man blir vuxen är det svårt att ha samlag och svårt för kvinnor att föda barn.

Flickorna i gruppen får ett paket med skolmaterial och hygienprodukter, till exempel tvål och bindor.

– Skolmaterialet vi får gör stor skillnad. Innan tvingades

- 39 000 flickor under 18 år gifts bort varje dag.
- Barnäktenskap är en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Det får också konsekvenser för hela livet. Många flickor som gifts bort måste sluta skolan, blir gravida tidigt och riskerar sin hälsa och sitt liv.
- Komplikationer till följd av graviditet och förlossning är den vanligaste dödsorsaken bland flickor mellan 15 och 19 år i utvecklingsländer. Varje dag dör 200 flickor på grund av graviditet.
- FN beräknar att 140 miljoner flickor och kvinnor i världen har blivit könsstympade.
- Varje dag föder 20 000 flickor under 18 år barn i utvecklingsländer.

FAKTA

våra föräldrar att köpa sånt. Ibland hade de inte råd. Vi hade sällan hygienprodukter eftersom min familj är fattig. Att jag får gratis material hjälper inte bara mig, utan även min familj.

Tjejerna i gruppen får varsin bankbok med lite pengar på. Det ger dem en speciell status. Kedigas område är fattigt och många vuxna kan inte läsa och räkna. Med sin kunskap och sin bankbok kan Kediga stötta sin familj och skapa en bättre framtid för sig själv.



FÖRKLARINGAR

- **Barnäktenskap** – är ett äktenskap där en eller båda som gifter sig är under 18 år. Oftast är det inte frivilligt utan någon annan, till exempel föräldrar eller andra släktingar tvingar barnen att gifta sig. Föräldrarna tror att det är det bästa för barnet, och gör det för att traditionen ser ut så eller för att de inte vet om att det är dåligt.
- **Tonårsgraviditeter** – det finns större risker med att vara gravid och föda barn för en tonåring än för en vuxen kvinna. Kroppen är inte redo ännu och därför är det vanligare att tonårstjejer får skador eller dör i samband med graviditet och förlossning än att vuxna kvinnor gör det.
- **Könsstympning** – innebär att skära bort delar av eller skada det kvinnliga könsorganet. Det finns flera

varianter på könsstympning, alla är skadliga. Den allvarligaste formen innebär att inre och yttre blygdläppar samt klitoris skärs bort och att underlivet sedan sys ihop med bara ett litet hål för urin och mensblod öppet. Denna form får väldigt allvarliga konsekvenser för flickans hälsa resten av livet. Det är ofta svårt att kissa och ha samlag. Det är stor risk för infektioner och förlossningar är väldigt komplicerade. Könsstympning är en gammal tradition som finns på olika håll i världen. Det finns inget stöd för könsstympning i någon religion.

- **Mänskliga rättigheter** – mänskliga rättigheter blev för första gången universella, det vill säga gällande för alla människor i världen, den 10 december 1948, då FN antog den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

DISKUTERA

- *Hur tror du att det känns att inte få bestämma över sin egen kropp?*
- *Utbildning har visat sig vara särskilt viktigt om man vill få bort skadliga seder som könsstympning och barnäktenskap, varför då tror du?*
- *Varför vill föräldrar gifta bort sina barn innan de blivit vuxna tror du?*
- *Trots att barnäktenskap är förbjudet enligt lag finns det ändå kvar i många länder. Varför räcker det inte att förbjuda barnäktenskap tror du? Vad kan man göra mer för att hindra att barn gifts bort?*

UNDERSÖK

Det är en mänsklig rättighet att inte giftas bort som barn eller mot sin vilja. Leta upp den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och Barnkonventionen på nätet och läs igenom dem.

Vilka artiklar tycker du handlar om barnäktenskap?



TEMA VATTEN

HAMSA MOHAMED

Hamsa är 13 år och bor i Somaliland i östra Afrika. Tidigare brukade Hamsa gå fem kilometer för att hämta vatten, det tog mycket tid från studier och kompisar. Därför missade Hamsa ofta lektioner. Idag spelar Hamsa fotboll med sina kompisar på skolgården, utan att behöva hämta vatten. Hamsas skola har installerat en vattenkran så alla barnen har tillgång till rent dricksvatten. Nu kan Hamsa lägga mer tid på att lära sig läsa, skriva och umgås med sina klasskompisar.

– Det är som en dröm, jag kan inte förstå att jag har vatten så nära, säger Hamsa.

Genom ett FN-projekt har Hamsas by fått tillgång till rent dricksvatten. Innan hämtade hushållen vatten från en öppen brunn, som var farlig för barnen.

– Vi använder vattnet till att dricka och tvätta händerna, städa våra klassrum och toaletter. Ibland vattnar vi även växterna, förklarar Hamsa.

Nu får hela byn sitt dricksvatten från en pump som drivs med solceller, ett hållbart och säkert sätt att få upp vattnet. Eftersom alla i byn nu har tillgång till dricksvatten kan barnen gå i skolan och lära sig spännande och viktiga saker.

FÖRKLARINGAR

- **Rent dricksvatten** – är avgörande för att människor ska hålla sig friska. När smutsigt vatten används är risken stor för magsjukdomar. Eftersom barn är mer känsliga än vuxna är det större risk att barn dör av magsjukdomar.
- **Sanitet** – betyder att det finns en ren toalett att göra sina behov på. Många människor i världen har inte en egen toalett utan delar med andra familjer.
- **Hållbar** – betyder att man använder lagom mycket av jordens resurser så att de inte tar slut, utan hinner återhämta sig igen.



FAKTA

- Över 750 miljoner människor har inte tillgång till rent dricksvatten.
- 2,5 miljarder människor har inte tillgång till någon toalett.
- Varje dag dör mer än 1 400 barn av diarré som beror på att de inte haft rent vatten eller toalett.

DISKUTERA

- När drack du ett glas vatten senast? Tycker du om vatten?
- Försök att uppskatta hur många liter vatten du och din familj gör av med varje dag. Hur skulle det vara att bära allt detta vatten 5 kilometer?
- På vilka olika sätt blir Hamsas liv bättre av att ha rent vatten nära? Hur kan hans framtid påverkas av detta?
- Hur har Hamsas land nytta av att Hamsa har rent vatten?
- Varför är det så många som fortfarande inte har rent vatten eller toaletter?

UNDERSÖK

Övning vattenförbrukning:

Varje person i Sverige använder i genomsnitt 180 liter vatten per dygn. Så här fördelar sig vattenanvändningen:

| | | | |
|----------|------------------|----------|---------|
| 65 liter | personlig hygien | 35 liter | toalett |
| 10 liter | dryck och mat | 25 liter | tvätt |
| 35 liter | disk | 10 liter | övrigt |

Tänk dig att du och din familj var tvungna att hämta ert vatten själva precis som Hamsa. Ni kunde bara hämta 10 liter till varje person i familjen. Hur skulle du använda vattnet? Skriv ner hur många liter du skulle använda till varje sak som står här ovanför.

Ett tips är att använda riktigt vatten. Var på skolgården och ha en hink med tio liter vatten och sex mindre burkar att fördela i, samt ett litermått att mäta med. Eller var inomhus och använd en liter vatten, småburkar och ett decilitermått. Varje liter i verkligheten motsvarar då en deciliter.



Tävling

SKAPA DIN VISION AV FRAMTIDEN

TÄVLING

Hur ser världen ut i framtiden?

Låt dina elever på ett kreativt sätt illustrera hur de tror världen kommer att se ut år 2030. De kan t.ex. skriva en berättelse, göra en sång, ta ett foto, spela in en film, rita en teckning eller göra ett collage. Låt eleverna själva välja sin uttrycksform eller välj en gemensam för hela klassen.

Skicka era bidrag elektroniskt till fndagen@fn.se. Ange skola, klass, antal deltagare och kontaktuppgifter. Ska du skicka stora filer rekommenderar vi dig att använda en tjänst som www.wetransfer.com eller

www.sprend.se istället för att bifoga dem i mejlet.

Vi kommer att utse ett vinnande bidrag för lågstadiet, ett för mellanstadiet, ett för högstadiet och ett för gymnasiet. De vinnande bidragen kommer att publiceras i FN-förbundets tidning Världshorisont och på www.fn.se samt får en FN-flagga till klassrummet och en present till alla elever i klassen. Alla deltagande skolor kommer också att få tillgång till ett diplom att skriva ut till sina elever. Gör gärna en utställning på skolan med alla elevers bidrag!

Skicka in bidragen senast fredagen den 9 november.

Foto: UN Photo, Svenska FN-förbundet/Carolina Given-Sjölander, UNICEF Somalia

Detta material är helt eller delvis finansierat av Sida, Styrelsen för Internationellt Utvecklingssamarbete. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande författarens.



SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Svenska FN-förbundet arbetar för en bättre värld. En värld där de mänskliga rättigheterna respekteras, där väpnade konflikter förebyggs, hanteras och löses, där det råder social och ekonomisk rättvisa och där utvecklingen är hållbar. Vi påverkar politik, informerar och samlar in pengar till viktiga FN-projekt, till exempel för att barn ska få möjlighet att gå i skolan och för att stoppa barnäktenskap. Alla som vill vara med kan bli medlemmar i FN-förbundet eller skänka en gåva till något av våra projekt. www.fn.se